

LEGĂTURI ROMÂNEȘTI CU MUNTELE SINAI
OBSERVAȚII LA COMUNICAREA D-LUI M. BEZA

DE

NICOLAE IORGA
MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

Ședința dela 11 Noembrie 1932

La descoperirile, așa de însemnate pe care le-a făcut d-l Beza ¹⁾, îmi îngăduiu a prezenta aceste observații.

Cel mai vechiu document privitor la noi e acela prin care călugării dela Sf. Sava lângă Ierusalim mulțumesc protecției lor, Doamna Ruxanda a lui Alexandru Lăpușeanu:

† Ἐὐσεβεστάτη καὶ ἐκλαμπροτάτη κυρία καὶ δεσποίνα ἡμῶν, ὑψηλοτάτη καὶ εὐγενεστάτη καὶ κυρία πάσης Μολδοβλαχίας, κυρία Ῥωξάντρα, ἅπαντες οἱ ἐντυγχάνοντες μοναχοὶ τῆς θείας καὶ ἱερᾶς μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ἐπονομαζομένης λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάβα τοῦ ἁγιασμένου καὶ καθηγήτου τῆς ἐρήμου τῆς κειμένης πλησίον τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, ὅτε ὁ καθηγούμενος καὶ ἱερομονάχοι καὶ γέροντες καὶ οἱ λοιποὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ εὐχὴν καὶ εὐλογίαν κομίζωμέν σοι καὶ δέομεν τοῦ Θεοῦ ἵνα ὑγειαίνεις ψυχῇ τε καὶ σώματι μετὰ τοῦ ἀθέντου κυρίου Ἀλεξάνδρου σὺν τοῖς ἡγαπημένοις αὐτῶν τέκνοις, κυρίου Μπογδάνου, κυρίου Μι... νου καὶ κυρίας Ἀναστασίας, Ἀνισίας καὶ Μαρίκας. Ἠκούσαμεν, περιφανεστάτη ἡμῶν κυρία, τὴν φιλάρετον ... [ἄφο]ρμήν, εὐσπλάγκνιαν ἦνπερ ἔχεις ὧδε εἰς τοὺς ἁγίους καὶ θεοβαδίστους τόπους οὕσπερ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰσ. Χρ. ... διέτριψεν σὺν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις καὶ τῆς παύσεως δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, διὰ τὴν τοῦ Κόσμου σωτηρίαν καὶ ... ζῆς, καὶ ποθεῖς τὴν ἀνακαίνησιν τῶν θείων καὶ ἱερῶν ναῶν, ὡσπερ ἡ θεόστεπτος καὶ ἰσαπόστολος βασίλισσα, ἁγία Ἐλένη ... ντικὴν φωνὴν τοῦ ψαλμοδοῦ: δώσει κύριος ὁ Θεὸς κατὰ τὴν ... σου καὶ πᾶσαν τὴν βουλὴν σου πληρῶσαι εἰς πᾶν ἀγαθὸν ... (sters: ὧ ἐνδοξώτατη

¹⁾ Publicate în « Mem. Sect. Lit. », Seria III, tom. VI, mem. 7. — Observațiunile mele privitoare la Evangheliile s'au dat în *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*, XXII, p. 6.

κνρία, ἐλάβαμεν ὡς παρήκουσα ἀκινώ... καὶ βλέπομεν καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς εὐεργεσίαν ἐκ τῆς ἀγιαδ..., ἐστήλετο (sters: εἰς τὴν ἡμετέραν λαύρα, αὐτῆς τὸ λοιπὸν ἐλάβομεν ἐκ τῶν ἀποσταλθέντων φλουρία τετρακόσια) (de-asupra: διὰ τοῦ καὶ κάλισον) μὲ τοὺς ἐμ... Κνρίον Εὐθύμου καὶ κνρίον Δα[βί]δ ἱεροδιάκονου καὶ ... τατα γρόσια, ὡς προστάσεται... τράπεζαν καὶ ὄντως Θεοῦ εὐδοκοῦντος δ... στάσεως ἐλπίζομεν ... εἰς δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εἰς μνημόσυ[νον]... τῶν τέκνων ὑμῶν... γράμματος ἱκετεύομεν καὶ παρακ[αλοῦ]μεν]... νῆς ἤτ[ις]... ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου, καὶ οὕτω οὐχ... τόπους... σπλάγγνον ἀγρουπ[εῖν]... ποῦ τὴν κεφαλὴν προε... Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ ἐν τῶν... αἰών., ... μῆτω ἡμῶν ἄρχοντ. καὶ τὸν τόπον ἐμ... ἡμῶν κνρίαν... Ρωξάντραν ἐβιώθημεν (sters sus: ἐνώση] ... μοναστήριον καὶ ὁ Θεὸς νὰ καθοδηγή[σῃ] ... καὶ νέοι ... ὥσπερ καὶ τοὺς πρώην (sters: πάλαι) βασιλεῖς υσοσ ὅπως ... καὶ ἔργου καὶ ἀναγκάσης καὶ τὴν .., ἀδελφῆ ἡγα[πημένη]... πάσης Οὐγγροβλαχίας ὡς παρορησίαν ἔχεις ... ἡ ἔλεος... διὰ τῆς ἡμετέραν... ποιήση καὶ αὐτῇ ἔναν μετοχὴν εἰς τοῦτο π ... ἐξ ὑμῶν τὰ πρὸς χρεῖαν καὶ δι ... σιν τῆς αὐτῆς μονῆς, καὶ ἔσται εἰς δόξαν καὶ αἶνον (sic) Θεοῦ, ἐμε ... αἰώνιον. Δι' ὃ παρακαλοῦμεν καὶ δέομαι μετὰ σοῦ, κνρία ἡμῶν, μὴ ἀποτύχωμεν τῆς αἰτήσεως δὲ καὶ τὸ μον... μοισ... ἡμῶν ὑπάρχει ἄλλοπον ἐν ἐσπέρα καὶ πρωτὶ καὶ μεσημβρία καὶ ἐν ταῖς θείαις καὶ ἱεροτελέσαις ἱερουργίαις, ὥσπερ καὶ τοὺς πρώην βασιλεῖς καὶ παλαιοὺς κτήτορας εἰς δόξαν Χριστοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀμήν¹⁾.

Adecă:

«† Prea-evlavioasă și prea-luminată doamnă și stăpână a noastră, prea-înălțată și prea-nobilă și doamnă a toată Moldovlahia, doamnă Ruxandră, toți cei ce se întâmplă a fi călugări ai dumnezeieștii și sfintei mănăstiri a preasfintei Născătoare de Dumnezeu ce se zice lavra celui sfânt părintele nostru Sava cel sfințit și învățător din pustiul ce zace lângă sfânta cetate Ierusalem, kategumenul și ieromonahii și bătrânii și ceilalți în Hristos frați, îți aducem rugăciune și binecuvântare și rugăm pe Dumnezeu ca să fii sănătoasă cu sufletul și cu trupul, împreună cu Domnul domn Alexandru și cu iubiții voștri copii, domnul Bogdan, domnul Mi ... și doamnele Anastasia, Anisia și Marica. Am auzit, prea-strălucită doamnă a noastră, iubitoarea de virtute pornire și mărinimia ce ai astfel către sfintele și de Dumnezeu călcatele locuri pe care domnul nostru Isus Hristos le-a călcat cu sfinții săi ucenici și apostoli și cu preasfânta stăpâna noastră Născătoarea de Dumnezeu pentru mântuirea lumii și ... dorești înoirea sfintelor biserici, ca și cea de Dumnezeu încununată și asemenea cu apostolii Împărăteasă Sfânta Elena, după cuvântul ... Psalmistului: să-ți dea Domnul Dumnezeu după inima ta și toată voia ta să se împlinescă la tot binele. (De aici șters: Prea-slăvită doamnă, am primit ca fiind convenită ... și vedem și binefacerea către noi din ... s'a trimese lavrei noastre ... și, de altfel, am primit din cele trimese

¹⁾ Facsimile în Beza, *Urme românești la Muntele Sinai*, etc., în revista *Boabe de grâu*, III, p. 464.

patru sute)... cu... prin Eftimie și domnul David ierodiaconul... lei, cum orânduiește... masa, și, de fapt, cu voia lui Dumnezeu... nădăjduim în slava și cinstea și în amintirea... copiilor voștri... prin această scrisoare ne rugăm și cerem... în mijlocul pustiului și astfel... locuri... a veghea, [neavând unde] ni pune capul... al lui Hristos Dumnezeu nostru și... în veci... doamna noastră, și locul..., doamna noastră Ruxandra am trăit... mănăstire și Dumnezeu să călăuzească... și cei tineri... precum și cei de mai înainte Împărați... și lucrul și va sili și sora iubită, Doamna a toată Ungrovlahia, pe care o ai vecină... milă pentru a noastră..., să facă și ea un metoh în acest... dela noi cele spre folosul și... al sfintei mănăstiri, și să fie spre slava și veșnica lui Dumnezeu... a noastră în veci. Pentru care rugăm, doamnă a noastră, să nu fim lipsiți de cererea, și mănăstirea... a noastră să fie fără griji seara și dimineața și după-amiaza și în dumnezeiești și sfânt-săvârșitele slujbe, ca și cei de odinioară Împărați și vechi ctitori, pentru slava lui Hristos Dumnezeu, amin.»

Se pare deci că între Bogdan și Ioan, fiii Ruxandei pome-niți la 1560—61 (Iorga, *Inscriptii*, I, p. 45, Nr. 98), a mai fost un Mihail. Mărica este între ctitorii mănăstirii Slatina (*ibid.* p. 46), dar nu Anastasia și Anisia, moarte deci înainte de 1560.

Un șir de documente privesc mănăstirile din Moldova închinat Ierusalimului:

Huși, 16 Aprilie 7035. Petru-Vodă dă Pobratei satul Dobrușa (Soro-ca). Boierii: Hrean Vornic, Negrilă, Grincovici, Tălaba, Vlad și Mihul, pârcălabi de Hotin, Cârjă și Huru de Neamț, Grozav și Danciul de Roman, Barbovschi portar de Suceava, Drăgușan Spăt., Toader Vist. Liciul Post., Felea ceașnic, Zbiierea Comis, Ioan Comis. Toader Marele Logofăt dă actul. Scrie Petru Crăcovici. Pecete atârnată.

Iași, 23 Martie 7132. Radu-Vodă pentru Enachie Postelnic la Stol-niceni, Scumpiia (Iași), cumpărat dela Păscălina, soția lui Lupul Stroici Log. și dela fiul ei Ionașco pe 4.000 de ughi жолти, apoi Glițeanii So-roca), dela răzeși și dela Pantocrator pe 200 taleri bătuți, Medeleanii (Iași), dela fiii «Măriei», și dela «Iosif snă Ganea», dela Nuor, pentru Onțești, Cucuiești, etc. Marturi: Ionașco Vel Vor. de Țara-de-jos, Necoară de cea de sus, Tudor și Condea pârcălabi de Hotin, *Costantin celebî* și — pârcălabi de Neamț — pârcălabi de Roman, Miron Bar-nuovschi Hatman, Trufandă Postelnic, Simion Gheuca Spăt., Const. Celebî ceașnic, Neculachie Stolnic, Hrizea Vist., Mihail Furtună Comis. Scrie Dumitru. Pecete atârnată, ruptă.

Iași, 15 Ianuarie 7142. Moise Moghilă pentru egumenul și soborul dela Sf. Sava la Glițeani (Soro-ca), cumpărată de Enachie Post. dela

călugărul Prohor și ceilalți dela Pantocrator pe 200 taleri. (Slavon.)
Iscălitură. Scrie Mănjea.

Iași, 16 Maiu 7142. Vasile-Vodă « la vătămani și la toți mișei Domnii Meale din Larionești și din Mășceani și din Căcăceani și din Broscăuți și din Glințeani și din Măteuț și din Slobodziia Saucăi », date de răp. Post. Enachi Sfântului Sava. Confirmă.

Iscălitura. Scrie Corlătescul.

Iași, 7163, 8 Aprilie. Gheorghe Ștefan arată că « Ramandî č-au fostu Vistiarnic, nepotul Chiriței Postialnic », a pârît pe egumenul și soborul dela Sf. Sava pentru satul Horilcanii pe Răut, la Orheiu, pretinzând că « au fostu danie și miluire unchiu-său Chiriței Postialnic dela — (*sic*) Voevodi ». Călugării aduc « un zapis de danie dela ăupăniasa Chiriței Postialnic cum după moartia ăupănu-său Chiriței Postialnic l-au dat svintei mănăstiri pentru sufletul ăupănu-său și a iei ». Se decide pentru Sf. Sava, și, la urmă, consimte și Ramandî, care declară « că nu-i trebuie să-și facă blăstăm, ce de bună voia lui au dat și diresul cel de danie pre mâna călugărilor ».

Iași, 17 (?) Octomvrie 7180. Duca-Vodă către pârăcalabii de Hotin « și deșugubinarilor și altor globnici tuturor căț veți îmbla la acel Ținut » pentru satele Cetățuii: Parcova și Frasinii: « să nu vă amestecați la gloabele oamenilor . . . , nici în sat să nu intrați, căci are triabă egumenul cu dănșii a-i certa și a-i globi, precum iastă obișaiul și la alte sate mănăstirești carele sântu închinat la Sv[ă]ntul Ierusalim ».

Iași, 25 Ianuarie 7181. Ștefan Petru Voevod dă, cu o lungă introducere confusă, satul Larionești la « staa mănăstire Stii Sava dela Ierusalim unde iaste hramul Adormirea Precistii », fost al lui « Enachie č-au fostu Postelnic Mare ». Scutire a satului, cu ordin la « pârăcalabi de-acel Țănut și globnici și olăcari și podvodari și deșugubinari . . . ; nici pecetluitu să nu le ceariț dela dănșii ».

Iscălitură. Pecete mică exagonală.

Iași, 28 Februarie 7181. Ștefan Petru-Vodă către pârăcalabii și deșugubinari « și alți globnici » pentru a scuti satul cetățuii, Parcova, « precum iaste obișaiul și la alte sate mănăstirești carele sintu închinat la Sv[ă]ntul Erusalim ». Pecete octogonală.

Io Ștefan Petru Voevod bj. ml. gospodar zemli moldavscoi dămu-vă știre pârăcalabilor de Ținutul Iașilor și deșugubinarilor și altor globnici tuturor căți veți îmbla la acel Ținut pentru satul svintei mănăstiri Cetățuei anume Logofetiani, să nu vă amestecați la gloabele lor, oamenilor dintr'acel sat, ce să-i lăsați în pace, întru nemică să nu-i învăluți nice în sat să nu intrați, căci are triabă egumenul cu dănșii a-i certa și a-i

globi precum iaste obiciaiul și la alte sate mănăstirești carele sint închinete la Svântul Erusalim. Pentr'aceaia voi să nu vă mai amestecați peste cartia Domniei Miale, că apoi veți hi de certare, И НАМ НЕ БЪДЕТ. VI. 7181, Martie 2.

САМ ГОСПИДНЪ ВЕЛЪА.
Pecete octogonală.

Pascal Corlat.

9 August 7181. Ștefan Petru-Vodă scrie la Zahoreni (Iași) că i-a supus Cetățuii.

Așa arată și Vasile Vel Log., Apostolachi Vel Spăt., Ilie Sturdzea Vel Păh.

Scutire pentru satul Cetățuii, Dușmenii, și încă unul, dela Duca-Vodă (18 Octomvrie 7180).

† Gpojda Marii gpdū Io Stefan Petru Voevod bjiu mlostiiu gspdrū zemli moldavscoi scriem Domnia Mia la vătămanul și la toți sătianiū din satu din Zahoriani. Dămu-vă știre iată că Măria Sa Vodă s'au mi-lostivitu și v'au datu cu totu venitul la'sfântaa mănăstire la Cetățue, precum ați fostu dați și nainte de stăpănul vostru Duca-Vodă. Pentr'aceaia dacă veți vedea cartia Domniei Meale, iară voi toți să aveți a asculta de egumenul de Cetățue și de omul egumenului ce va pune acolo la sat, de toate treabele ce vor hi a sfintii mănăstiri, iară carele dintru voi nu va asculta să aibă a-l certa carele după treaba (?) sa. Ačasta scrie Domnia Mia.

Pecete octogonală. Iași, August.

24 Mai 7186. Antonie Ruset dă egumenului și soborului dela Bărnova carte de scutire pentru Ustia (Orheiu) « dela ctitora lor Doamna Dafina a răposatului Dabija-Vodă ».

Pecete mare cu chinovar.

Necula Racoviță Vel Logft. ucil.
Vasilie Bănuțul.

13 Martie 7187. « Dafina Doamna a răposatului Dabija-Vodă » dă mănăstirii Bărnova « unde sântu îngropate oasele a răposatului Domnului meu Dabijăi-Vodă », « căci au fostu Domnia lui ctitor și, neapucându-să Domnia lui să miluiască mănăstirea precum s'au văzut de-săvârșit, iar, după ce au trecut câtăva vreme după moartea răposatului Domnului meu, eu am cugetat întru inima mea pentru sufletul răposatului Domnului meu și pentru sufletul nostru ca să ne rămăe pomeană în urmă ». Se dă satul Ustia și Zaluzeanii la Nistru (Orheiu) și Sărbii « denpreună cu Hierbentea dela Putna, cu viile și cu patru roate de moară la Hierbentea », apoi « Rădăeștii dela Tutova, pre Bogdana . . . , și satul Popenii și Poșorcanii de la Totruș . . . și aceaste sălaşă de Țigani » (și Ion Holobei, « Mardarii fată »), cumpărați dela Măricuța lui Gligorașco

Bejan. Satele au fost « cumpărate unele de singur Domnul meu . . . , iar altele cumpărate de Domnul meu cu noi denpreună », lăsându-le el mănăstirii « cu limbă de moarte ».

Pecete mică de inel, cu bourul.

Iași, 24 August 7237. Grigore Ghica, pentru Daniil Arapul, egumen de Bârnova, în proces cu cei dela Solca pentru satul Ustia (Orheiu). Cei de-ai doilea spun că e danie dela « Ștefan-Vodă fičorul Tomșii-Vodă », care ia satul domnesc « ascultători de ocolul târgului Orheiului », dar « niciodată n'au stăpănit ». Ceialți arată actul dela Vasile Lupu prezentând satul ca fost al Râșcăi, « datu daniie de un Banul Enia, și călugării de Râșca au fostu închinat acestu satu la un Chiriță Post. pentru multe nevoi și greli cari cad în pământul acesta, iar pe urmă, la Domnia întâiu a lui Ștefan-Vodă fičorul Tomșii, el au pus pricină cu nedreptate asupra acestui sat, zicându că acestu sat Ustie ar fi fostu dreptu moșia Chiriții Post. și l-ar fi luat Domnie Sa pentru un vicleşug ». Dar Radu-Vodă și Vasile-Vodă îl iau dela Solca, redându-l Râșcăi. « Și'ncăși și dupi aceia, la o nevoia mari a mănăstirii Râșcăi, s'au sculat călugării dela mănăstirea Râșca cu știre Domnii și a arhereilor și au scos acel sat Ustie la vândzarea, și l-au cumpărat Doamna Ecaterina a răposatului Dabijii-Vodî », care îl dă Bârnovei. Se rupe zapisul Solcăi.

Iscălitura Domnului. Pecete mică octogonală.

Iași, 5 Aprilie 7248. Grigore Ghica, pentru egumenul dela Galata, scutind Rusova și Melinteni, Foleștii, Secii (Iași). « Și să bată câte o clae din tot felul de pâne, și toată acé pâne cu izvod să rămăe în sama oamenilor celor cu țarina, să o strângă ei de pe țarini împreună cu pânelor și să o trierea, și pe măsura ce va ieși din clae, să o dea oamenii acé pâne grăunță gata dplin la ispravnicul mănăstirii . . . , și de stogul de fân să aibă a lua bani gata câte 3 pt. de stogu, după cum s'au obiçnuit și s'au aședzat cu testamentul Domnii Mele ».

Pecete octogonală.

6 Mai 7263. Matei-Vodă Ghica, pentru egumenul Agapie de Sf. Sava la Broscăuți și Mășceni, Căcăceni, Slobodia Sacăi, Larionești, Glițeni, Mateuți, Sudarsca, Heciul, Călărășevca, Lipoveni ș. a. pentru scutire. « Și oamenii ceia ce or șidē cu case pentr'aceste sate de mai sus scrise ori să lucredze câte cincii dzile pe an, însă trii dzile de vară și trii dzile de iarnă ori să dē câte doi orți de toată casa după testamint ce s'au făcut de obște pentru toate mănăstirile ».

Pecete mare cu chinovar.

1-iu Iulie 7271. Grigore Ioan-Vodă lui Atanase dela Sf. Sava pentru Cucueți.

Pecete ovală.

3 Noemvrie 1764. Grigore Alexandru-Vodă pentru Aftanasie egumenul dela Sf. Sava pentru a scuti Larioneștii, Ungurii, Călărășeuca, Saca, Căcăcenii, Braicăul, Sudarsca, Bricenii. Din toate se vor lua « din 50 unul, iar, fiind mai puțin, să ia câți o pară de stupu și din orândi, și câți un leu de bute de vinu și pol leu de poloboc ce s'ar vindi pe moșii și dintr'altile din toate pe obicei, cât și de toată casa dela oameni ă-or fi șazători pe numitele moșii să aibă a le lua câți șase potr. pe anu, venitul locului, de la carii n'ar lucra de boeresc cele cinci zile obișnuiti pe anu, trei zile de vară și trei zile de iarnă, după hotărâre testamentului ».

Pecete octogonală.

15 Maiu 1766. Grigore Alexandru Ghica, pentru Aftânase egumen de Sf. Sava la Larionești și celelalte moșii: « să è câte o pară de stup » și plata obișnuită de case. Vinul nu se vinde fără voia mănăstirii, « iar de altă băutură să nu fie oprit ».

Pecete octogonală.

17 Iunie 1766. Grigore Alexandru Ghica, pentru Hrisant, egumen del Pobrata, întărindu-i Dobrușa (Soroca), « adică din fântăna, din Caraginu și în gos, pe la fântăna Cozmii, din matca unii văi ce-i zic acum Leurda », după hotarnica din 7236, 1-iu Sept., dela Darie Donici logofăt.

30 Iulie 1768. Grigorie Ioan Calimah « dă carte rugătoriului nostru Athanasie egumen dela mănăstire Svântului Savva din Eș », pentru a-și pune vechil la satul Ocna (Orheiu), « cu ispisoc gspd dela Alexandru-Vodă », luând « dejma și a zăce din țarini din tote sămănaturile, din fânețe, din prisăci cu stupi, din 50 unul, iar, fiindu mai puțin, să ia câte o pară de stup, din bălți cu pește și dintr'altile din tote, dijma venitu moșii după putința gspd., cum și sătenilor să le ia lucrul zilelor sau bani de casă după ponturi, cum și dejma venitul de pe un vad de moară din jos de Orheiu, care să chiamă vadul Potrănsul, din sus de sat de Piaatră (?) să ia venitul, care acel vad de moară este dat dani mănăstirii cu zapis dela un Farmachi săn Petre din Verejani. Pentru care poruncim Domnie Mea dum. Vel Sărdar, de s'ar și arăta vre unii împotrivoritori a nu-ș da dejma venitul, pe unii ca acia să-i supui să urmeze după ponturi, împlinind și venitul în mâna cinstitului egumen păr la cele puțin. Cei cari ar avè mai mult a răspunde să vii să stè de față la Divan cu egumenul de Sfeti Savva ».

10 Ianuarie 1772. « Părcălab de Ținutul Hot[inului] Ștefan Hurmuzachi » arată că egumenul de Cetățuia a adus « carte Mării Sale preainnălțatului feldmareșal cătră dumnealui polcov. comandantul Hotinului » pentru satul Parcova . . . , pe apa Cuhurului », care s'a găsit al mănăstirii, pe baza « cărților bune », așa încât are dreptul a o stăpâni

« după obiceiul pământului Moldovii ». « Deci poruncim țiie, vornice, și voi, săteni de acolo . . . , ca să aveți a da ascultare svintei mănăstiri », dând și venitul după obicei ». Altfel, pedeapsă. Egumenul va dispune și de « orânda satului » și de « morile ce vor fi ».

3 Martie 1776. Grigore Alexandru Ghica dă carte lui Varnava proto-singhel, egumen la Sf. Sava, pentru satul Ocna, « după ispisoc gospod dela Domniia Sa răposatul Alexandru Vvoda, ce are mănăstire den 7067, Iuni 17 », ca să dea « dejma obișnuită de pe la toți, din toate de a zece, pe obicei și hotărâre ponturilor ».

29 Iulie 1781. Constantin Moruzi dă fiicei Catinca, măritată « după boiari pământian », satul Onești (Lăpușna), laudând « toate cele ce au văzut spre facere de bine, odihna și folosul obștescului norod, iar, după ce cu atâte ale noastre trude toate stările obștii s'au cuprinsu dela Domniia Mea cu folosințele și odihnile sale, socotit-am și pentru prè-iubită fiica noastră domnița Catinca, pe care cu vrerea lui Dumnezeu o am căsătorit aice în țară după boiari pământian ».

Document împodobit.

5 Mai 1785. Alexandru Ioan Mavrocordat pune zi de judecată « egumenului de Cetațuia cu niște moșneni dela Stănilești (Fălciuu). »

Aprilie 1797. Mitropolitul Iacov întărește o danie către Galata a lui Ioniță Popăscul.

Intărire domnească la 29 Aprilie. Pecete rotundă din 1795 a lui Alexandru Calimah.

20 Septembrie 1803. Mitropolitul Veniamin întărește o declarație a lui Ioan Bașotă biv Vel Căminar pentru Grigorie egumenul dela Sf. Sava la Trifești (Orheiu).

Intărire domnească din 15 Octombrie.

26 Septembrie 1809. Declarație pentru Sf. Sava din partea comitetului pus de Prozorovski pentru moșiile dela Hotin: « Gavriil Mitropolit și exarh » și trei boieri ¹⁾.

Pe o Biblie a lui Șerban Vodă se cuprind aceste însemnări de pelerini români:

† Cu îndemnaria Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duhă am venit eu, Hagi Oprea Piapine, cu soția mia Despa, aič, la sfânta cetate a Ierusalimului, ca să ne închinăm sfintelor locuri unde s'au născut Mântuitorul nostru Isus Hristos și unde s'au răstăcunit și unde s'au îngropat viața noastră a totă lumia și a treia zi au învisă cu putiaria dumnezărei

¹⁾ Nu s'a putut face pentru aceste rezumate corectura pe manuscris.

Sfinții Sale și s'au înălțat la părintele său la ceri, amin. Am fost aici la anul 1743, Ghen. 20 dn.

De la Brașov am venit.

Și o'm ținută această Blibie cât am șezut aci, am cetit Tistamentul Vechi și Nou, care am aflatu tot binele ce au făcut Dumnezeu cu noi din ceputul lumii și până acum.

† Cu îndemnarea Domnului Isus Hristos și a Maicăi Preacestei și a tuturor sfinților am venit aici la Ierusalim eu Enache Stana, dinpreună cu soția mea Stanana din Țarra Bărsei, care stăpânește Neamțul dip[reun]ă cu Ardealul, de să cheamă orașul Brașov, am venit noi de ne-am închinat la Locurile Sfinte, ano 1745, Martie 20.

† Anul dela Hs. 1761, luna Ap. 25.

† Din îndemnarea Duhului Sfânt și cu ajutoriului (*sic*) milostivului Dumnezeu și al Maicei Sf. venit-am și eu, mult păcătosul Hagi Ivan Pop, tovaroșul dum. H. Ion Grecul dela Brașov și, învrednicindu-mă Dumnezeu, m'am închinat la toate sf. închinăcuni; de care săntu mulțamit lui Dumnezeu că am văzut și sf. lumină cu sănătate. De această am scris ca, cât va fi această sft. Blibie și cine va citi, să zică: Dumnezeu să-i erte, precum și noi pentru alții din frații noștri și având împreună și pe Sfinția Sa frate-mieu popa Gherașim ermonahu și pe Hagi Tudosie luat întru ajutori.

H. Ivan Pop. 1761, Ap. 25¹⁾.

Muntelui Sinai i se face această donație în veacul al XVIII-lea :

Ἰωάννης Γρηγόριος Γῆκας Βοεβόδας ἐπιβεβαιοῖ.

† Τὸ πρὸς τοὺς εὐαγεῖς ναοὺς σέβας καὶ τὴν εἰς τὰ ἱερὰ καταγωγήν παρὰ πάντων τῶν εὐσεβούντων ὀφειλομένην εὐλάβειαν ὁ προφητάναξ δηλώσαι βουλόμενος ἔλεγε: Κύριε, ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου καὶ τόπον σκηνομένου δόξης σου, ᾧ επικραεῖ σεμννόμενος ἐπὶ τῇ τῆς εὐπρεπείας ἀγάπῃ τῶν ἱερῶν σκηνῶν, ἐν οἷς τὸ θεῖον ἀκαταπαύστως δοξάζεται, ᾧτινι συνάδει καὶ ὁ ἀδελφόςθεος Ἰάκωβος, εἰς τὸ ἀγιάζειν τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν ἐραστὰς ἐπικαλούμενος τὸ θεῖον καὶ λέγων: ἀγιάσον τοὺς ἀγαπῶντας τὴν εὐπρέπειαν τοῦ οἴκου σου, ὅπερ ὁ δεσπότης ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τῆς πράξεως ἐβεβαίωσεν, ἀπολήσας τοῦ ἱεροῦ τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας, ἀπαραίτητον ἄρα ὄφλημα πᾶσι τοῖς εὐσεβεῖσι διὰ τιμῆς ἄγειν τὰ ἱερὰ καταγῶγια, καθ' οἷονδῆποτε τρόπον δύναται ἕκαστος: ἅπαντα μὲν οὖν τὰ ἱερὰ μοναστήρια σεπτὰ καὶ ἐκδώσιμα, καὶ τῆς προσηκούσης εὐλαβείας ἐπάξια, ἐξαιρέτως ὁμως τὰ ἐν οἷς θεοσημεῖα καὶ θαύματα καὶ εὐάριθμα, καὶ οἱ ἕκασκόμενοι πατέρες ἀγῶνας οὐ τοὺς τυχόντας πνευματικὸς ἀγωνίζονται, πενήν τε καὶ γυμνότητι καὶ μυρίοις ἄλλοις δεινοῖς ὁσμέρα διὰ Χριστοῦ προσπαλαίοντες, οἷον μάλιστα τυγχάνει γε ὃν τὸ θεοβάδιον ὄρος τὸ Σίναϊον. Ἐκείσε γὰρ ἄνωθε αἱ θεῖαι σημεῖα ἅπασαι, βᾶτος ἢ ἀκατάφλεκτος, θεῖος Μωσῆ

¹⁾ *Ibid.*, p. 463.

χρηματίζων, και Μωσῆς λαμπρυνόμενος, πλάκας θεωδότους, δικαιώματα και κρίσεις, βροντὰς και ἀστραπὰς, και νεφέλη και γνέφεις, ἐκεῖσε και Θεὸς ὀπτάνεος και ἀνθρώπων ἐνώπιον ἐνωπία συνδιαλέγεται, και μιρὶ ἄττα τῶν θαυμασίων τόπων τῆς χάριτος ἐκτετέλεστα, οὐ μὴν, ἀλλὰ και οἱ ἐντυγχάνοντες Θεῷ ἐκεῖσε πατέρες ὅλ ἰγοδεία και πάντων τῶν ἀναγκαίων λιτότητι κατατρέχονται, και ἄλλοεθνεσί καταπιέζονται, ἐπηρεαζόμενοι καθ' ἐκάστην ὑπὸ τῶν θηριογνώμων Ἀράβων, και πάντα διὰ Χριστὸν ὑπομένονται, ἐῷ λέγειν τὰς χαμεννίας αὐτῶν και χαμαικοιτίας, τὰς πανυχίους ψαλμοδίας και ἀγρυσνίας και τὰς καθ' ἐκάστην ἱεράς τελετὰς και πρὸς τὸ θεῖον ἐντεύξεις, δι' ὧν ἐξηλεούται τὸν πάντων πρῦτανιν, τῶν πλημμελημάτων τοῦ κόσμου ἀφεςιν και ψυχῶν σωτηρίαν μετὰ δακρύων ἐξαιτούμενοι, ὄντως οἴκος Θεοῦ, και οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀνεωγμένοι ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦτον κατὰ τὴν σολωμώνθειον δέησιν, ἐν ᾧ τὸ θεῖον γέννυται δοξαζόμενον, και τὰς ὑπὲρ πάντων τῶν ὀρθοδόξων προσφερομένας ἐντεύξεις παρὰ τῶν πιστῶν αὐτοῦ δούλων και ἀγίων πατέρων δεχόμενον. Διὰ τοῦτ' ἄρα και ἡμεῖς, ἐκπαλαι τὴν προσήκουσαν εὐλάβειαν τῷ ἱερῷ τούτῳ τεμένει ἀπονέμοντες, ἦνπερ και οἶόν τινα κληρον προγονικὸν ἐκληρώθημεν και πολλὰ πολλάκις εὐπεπονηότες παρὰ τῶν ἐναθλούντων αὐτῷ ἀγίων πατέρων ψυχῇ τε και σώματι, ἵνα μὴ τὸ παράπαν ἀσυντελεῖς δόξωμεν και ἀγνωμοσύνης φύγωμεν παρὰ τῷ Θεῷ και ἀνθρώποις, πρὸς δὲ και τῷ οὐρανοβήμονι Παύλῳ πειθόμενοι, φάσκοντι: οἱ δυνατοὶ τῶν ἀδυνάτων τὰ βάρη βαστάζεται, ἀφιερῶμεν οἰκεία γνώμη και προαιρέσει τῷ ἱερῷ τούτῳ και εὐαγεστάτῳ μοναστηρίῳ τοῦ Συναῖτου ὄρους δεκαπέντε χιλιάδας γροσίων, ἐξ ὧν ἡμῖν τὸ θεῖον ἀγαθὸν ἐπεδαψηλάμεθα και ἰδρῶσιν ἐμοῖς, ἵν' οὕτως εἴπωμεν, και ἀγῶσι δι' αὐτοῦ ἐκτησάμεθα, ψυχικῆς ἡμῶν σωτηρίας χάριν, και τῶν ἐμῶν φύντων αἰδίου μνήμης και ἀναπαύσεως, δι' οὗς θεῖός μοι ἐνόησιον ἦλθεν ὄνειρος, ἵνα καθ' Ὁμηρον εἴπω: καθ' ἣν ἡμέραν ἐψηφισάμην κατὰ νοῦν τὴν τοιαύτην ἀφιέρωσιν τῶν ὀρθέντων γροσίων εἰς τὸ Σίναῖτον ὄρος: θεθέαμι γὰρ αὐτοὺς κατ' ὄναρ περι ἵνα τινὰ τράπεζαν καθημένους και μετὰ πολλῆς θυμηδείας συννευχομένους, οἴτινες και ἐν τῷ ἀναγνωρίζῃς θεημεα (sic) αὐτοῖς ὡς τοκεῦσιν υἱὸν ἔλεγον ἀπομειδιῶντες: εὐχαριστοῦμαι σοι, τέκνον, ὑπὲρ ἧς ἡμῖν τραπέζης ἠτοίμασας, ἐξ ὅσον και βεβαίωμεν ἀναψυχὴν τινα και παραμυθίας δωρηθῆναι θεώθεν οὐ τὴν τυχοῦσαν τοῖς ἐμοῖς γεννήτορσι, διὰ τὴν τοιαύτην [πρὸς δὲ τὸ Σίναῖτον ὄρος εὐτελεῖ ἡμῶν προσφορὰν και ἀφιέρωσιν νὰ ἀφιερῶμεν ἄρα τῷ Σίναῖτῳ ὄρει τὰς ὀρθείας δεκαπέντε χιλιάδας τῶν γροσίων, μετὰ συμφωνίαν ἐμὴν τοιαύτην: ἐφ' ὅσον χρόνον τουτονὶ τὸν ἀέρα εἰσπνεύομεν και ἐν τοῖς ζῶσι διάγωμεν, καρποῦσθαι ἡμεῖς δι' αὐτὰ τὰ ἀφιερωθέντα τῶν χρημάτων παρὰ τοῦ Σίναῖτου ὄρους γροσία ἐπτακόσια πενήκοντα ἀνὰ ἕκαστον ἔτος, μέχρις ἐσχάτης ἡμῶν ἀναπνοῆς, μετὰ δὲ τὴν ἡμῶν ἀποβίωσιν, ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας και ὥρας τὸ ζῆν ἐκμετρῶμεν κελεύσει κρεῖττον, ἀπ' ἐκείνης παύσεσθε και ἡ κατ' ἔτους χορηγουμένη δώσις τῶν ἐπτακοσίων πενήκοντα γροσίων, και ἔστω τοῦ λοιποῦ τέλειον οἰκεία και ἴδια τοῦ Σίναῖτου ὄρους τὰ ἀφιερωθέντα τριάκοντα πονγγία τῶν γροσίων, μηδενοῦς ἀπαιτεῖν ἔχοντος ἢ τῶν γένει προσηκούντων ἡμῖν, και τῶν

ἐξ αἵματος, ἢ τῶν διαδεχομένων τοῦ θρόνου τῆς μητροπόλεως, ἢ ἄλλοις τινὸς ὁμοιωῦν τῶν συγγενῶν, ἢ ξένων, μικροῦ ἢ μεγάλου, μηδὲν φημί ἐξαίτειν ἔχοντας, μήτε τῶν ἀφιερωθέντων τριάκοντα πονγγίων, μήτε τῶν ὅσα ἡμῖν ἔτι ζῶσιν ἐδίδοτο τῶν ἑπτακοσίων πεντήκοντα, ἀλλ' ἔστωσαν κεχαρισμένα καὶ ὑπ' ἐξουσίαν τοῦ θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ ἀκαταζήτητά τοῦ λοιποῦ, πάνυ μένοντας καὶ ἀνενοχλήτην οὐδέποτε μετὰ τὴν ἐμὴν τελευτήν. Κακεντρεχεῖς καὶ Θεὸν μὴ φοβούμενοι, μικρὸς ἢ μέγας, ἀνὴρ ἢ γυνή, συγγενῆς ἢ ξένος, διεγερθεὶς παρενοχλήσειν τὸ ἱερὸν αὐτὸ μοναστήριον τοῦ Σινᾶ, ἢ τῶν τι λαβεῖν παρ' αὐτὸν τῶν ὧν ἡμεῖς αὐτῷ ἀφιερῶσαμεν καὶ ἀνεθήμηθα τριάκοντα πονγγίων ἢ ἄλλως πῶς ἀνατρέψαι τὸ παρὸν ἡμέτερον ἀφιερωτικὸν γράμμα ἢ ἐξωτερικῶς ζημιῶσαι τὸ ἅγιον ὄρος ψευδέσιν ἀγωγαῖς καὶ ἐπιπλάσταις μαρτυρίαις καὶ γράμμασι, τὸν τοιοῦτον καὶ τοὺς συνενδοκοῦντας αὐτῷ ἔχομεν ἀφορισμένους παρὰ Πατρός, Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος, κατηραμένους καὶ ἀσυγχωρήτους καὶ μετὰ θάνατον ἀλύτους: αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται, αὐτὸς δὲ οὐδαμῶς, σχισθεῖη ἢ γῆ καὶ καταπίη αὐτοὺς ὡς τὸν Δαθὰν καὶ Ἀβειρώων, στένοντες καὶ τρέμοντες εἶψαν ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ὁ Κᾶϊν καὶ προκοπήν θεῶν (sic) τοῦ μὴ ἴδειεν πώποτε ἐφ' οἷς ἐργάζονται, ἔχοιεν καὶ τὰς ἀρᾶς πάντων τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων συνόδων ἐξ ἀποφάσιν τε. Ὅθεν εἰς τὴν περὶ τούτου δήλωσιν καὶ μενικότητα ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον ἀφιερωτικὸν γράμμα, ἐπιβεβαιούμενον τῇ πανεκλάμπρῳ ἐπιγραφῇ τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ εὐσεβεστάτου ὑμῶν ἀσθέντου κυρίου κυρίου Ἰωάννου Γρηγορίου Γκίκα Βοεβόδα καὶ ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας, κατανεύσαντος ἐπὶ τῇ περὶ τούτου ἡμετέρα δεήσει καὶ ἰκεσίᾳ, κατασφραγισμένου σφραγίδι τῇ ἐμῇ καὶ ὑπογεγραμμένου τῇ ἡμετέρα ὑπογραφῇ καὶ μαρτυρίαις ἀξιωπίστον μαρτύρων πανιερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ἐτέρων ἐνδόξων προσώπων, καὶ ἐπεδόθη τῷ σεβασμῷ καὶ θεοβαδίστῳ ὄρει τοῦ Σινᾶ εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν, ἀρχιερατεύοντος κυρίου Κωνσταντίνου, ἀψν'τω, Νοεμβ. δ'τη.

(Pecete pătrată.)

Νήφων μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας βεβαιῶ.
Ὁ Μυρέων Γρηγόριος, μάρτυς.

(Două alte iscălituri de clerici: una a unui Mitropolit de Trapezunt.)

Ὁ πρόην Ἐμμεσίας Θεόφιλος, μάρτυς.

Costandin Dud[escu] Vel Spat. mărt.

Γ. Μέγας Παχ. μάρτυς.
Χατζιασλάνις Τζέβα Ἄρτζις, μάρτυς.

Barbu Văcărescu Vel Vist. mărturie.

Γρηγόριος . . . μάρτυς¹⁾.

¹⁾ Facsimile *ibid.*, p. 458.

4 Iunie 1828. Moștenitorii lui Grigore Paladi se plâng episcopului de Sinai contra egumenului de Buhalnița.

Mitropolitul Nifon, cunoscut prin vizitația sa la mănăstirile eparhiei sale, dă deci la Muntele Sinai 15.000 de lei, din cari în timpul vieții i se va servi o pensie de 750.

O hotărîre generală a Domnului muntean privitoare la mănăstirile închinat e reprodusă în parte. Ar trebui văzut dacă nu se află în vre una din colecțiile noastre.

623

PREȚUL: 5 LEI.